

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
t.a.v. Directeur Democratie en Burgerschap
Mevrouw E. van Doorne
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Den Haag, 15 december 2021

Betreft: Consultatie over vervangingsregeling voor volksvertegenwoordigers en dagelijks bestuurders

Geachte mevrouw Van Doorne,

Allereerst dank ik u voor uw brief met kenmerk: 2021-0000541638, waarin u ons de gelegenheid biedt te reageren op de vervangingsregeling voor volksvertegenwoordigers en dagelijks bestuurders. U vraagt om onze opvatting als Wethoudersvereniging over de wenselijkheid en uitvoerbaarheid van een eventuele wijziging van de tijdelijke vervangingsregeling in de kieswet.

Ten geleide

De Wethoudersvereniging wil, voorafgaand aan de inhoudelijke reactie op uw drie vragen aan ons, graag een algemeen beeld schetsen over de werkdruk bij wethouders en de zorgwekkend hoge uitval cijfers onder wethouders. We zien de laatste jaren een toenemend aantal wethouders overspannen raken, een burn-out krijgen en stoppen vanwege de te hoge werkdruk. Dit is voor de continuïteit, stabiliteit en aantrekkelijkheid van het wethouderschap en lokaal bestuur een onwenselijke en schadelijke ontwikkeling. Het eventueel verruimen van de verlofregeling plaatsen wij graag in het perspectief van het bieden van meer ruimte voor het persoonlijke leven van de wethouder en diens eventuele zorgtaken. De toename van uitval van wethouders door werkdruk, stressklachten, burn-out en oververmoeidheid doet de Wethoudersvereniging daarnaast de vraag opwerpen of er in gemeenten niet meer werk is dan door het (door de wet beperkte) aantal wethouders uitgevoerd kan worden.

Als wij in deze brief schrijven over bestuurders dan bedoelen wij gedeputeerden en wethouders, in overige gevallen benoemen wij de beroepsgroep specifiek.

U vraagt onze reactie op een drietal vragen. Op deze vragen gaan wij graag hieronder in.

1. Versoepeling van de vaste verlofduur voor dagelijks bestuurders

Als Wethoudersvereniging zouden we willen bepleiten dat het maximale aantal weken verlof, 48 weken, gehandhaafd blijft, maar dat de maximale blokken van 16 weken een soepeler invulling krijgen. Het hanteren van drie keer 16 weken als verlofduur staat, zo hebben wij meermaals gezien bij dagelijks bestuurders, een soepele re-integratie soms in de weg. Een bestuurder kan binnen deze verlofregeling niet stap voor stap terugkeren in het werk. Waar reguliere werknemers vaak via een stappenplan steeds meer terugkeren in hun werkzaamheden, geschied de terugkeer van een dagelijks bestuurder direct en volledig, net als dat het ziekteverlof niet gedeeltelijk of geleidelijk in kan gaan. Daarnaast zien we dat het herstel van een dagelijks

bestuurder niet langs de lijnen van een periode van 16 weken loopt. Het herstel kan net langer dan 16 weken of korter dan 16 weken duren, maar moet desalniettemin plaatsvinden binnen de termijnen van de 16 weken. Een ziektebeeld dat zich niet langs de lijnen van de verlofperiodes van 16 weken laat behandelen, is een burn-out. De Wethoudersvereniging ziet steeds vaker bestuurders langere of kortere periodes uitvallen met deze stress gerelateerde diagnose, niet alleen op lokaal niveau maar over de hele politieke linie. Als Wethoudersvereniging vragen wij oog voor de klachten die dagelijks bestuurders ontwikkelen door de bijzonder hoge werkdruk, maar ook voor een goede terugkeer in het ambt na een burn-out. Deze goede terugkeer is bijna niet mogelijk wanneer re-integratie 'alles of niks' is, voltijds thuis gedurende 16 weken of een veelvoud hiervan, of voltijds terug na een termijn van 16 weken.

2. De uitbreiding van verlofvormen voor dagelijks bestuurders.

Dagelijks bestuurders hebben, net als vele andere werknemers, naast hun werk ook zorgtaken. Zo kennen wij bestuurders die tijdens hun zittingstermijn een kindje adopteerden, voor een (terminaal) zieke partner zorgden, kinderen kregen, studies volgden en om vele andere redenen behoefte hadden aan verlof waar wettelijk de basis voor ontbrak. Voor reguliere werknemers zijn in de meeste gevallen waarin verlof nodig is, goede afspraken gemaakt dat dit verlof ook opgenomen kan worden. Voor dagelijks bestuurders ontbreken deze afspraken tot op heden. Als Wethoudersvereniging roepen we op om de mogelijkheid voor verlof voor zorg, studie of veranderingen in het gezin uit te breiden om het wethouderschap toegankelijk te houden en ruimte voor het persoonlijke leven van de ambtsdrager te maken.

3. De uitvoerbaarheid van een gewenste aanpassing.

In een nadere uitwerking van hetgeen wij bepleiten, zijn wij graag bereid om mee te denken als Wethoudersvereniging en vanuit ons onderzoeksprogramma bij dagelijks bestuurders uit te vragen welke kansen zij zien in de uitvoerbaarheid en wat wenselijk geacht wordt.

Afsluitend

Afsluitend vragen wij nog de aandacht voor een aantal zaken die samenhangen met uw vragen over de verlofregeling voor dagelijks bestuurders.

Op dit moment heeft de wethouder die terugkeert na een ziekteverlof geen recht om aanspraak te maken op (extra) ondersteuning. Wat de Wethoudersvereniging betreft zou het wel wenselijk zijn wanneer een wethouder recht op ondersteuning heeft indien hier de noodzaak toe bestaat. Waardoor een gemeente verantwoordelijkheid draagt en een redelijke bijdrage levert aan de kosten die tijdens en na de re-integratie gemaakt moeten worden om de politieke ambtsdrager in staat te stellen het ambt uit te voeren. Hierbij kan gedacht worden aan ondersteuning, begeleiding en/of ICT of andere middelen. Vergelijkbaar met het recht op ondersteuning dat regulier medewerkers krijgen conform de richtlijnen van het UWV. De behoefte aan ondersteuning zou de wethouder rechtstreeks bij de gemeentesecretaris kenbaar kunnen maken, waarna de wethouder fysieke ondersteuning zou mogen inhuren van bijvoorbeeld maximaal 20% van de werkfactor waarop de wethouder benoemd is. Vanuit het recht heeft elke reguliere werknemer recht op ondersteuning bij zijn werk, het UWV heeft hier voor reguliere werknemers duidelijke richtlijnen voor. Omdat een bestuurder geen hiërarchische verhouding heeft met de gemeentesecretaris, zou een alternatieve wijze van uitvoeren ook denkbaar zijn. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan een voorziening van 20% van de toelage van de wethouder toe te wijzen aan de terugkerende wethouder, deze voorziening moet worden besteed aan fysieke ondersteuning. Door deze voorziening te treffen die ter beschikking staat van de bestuurder, heeft de bestuurder zelf de ruimte om (fysieke) ondersteuning te organiseren in de vorm die wenselijk en noodzakelijk is, desgewenst na consultatie van een (bedrijfs)arts.

In de huidige wettelijke regels voor ziekteverlof van een dagelijks bestuurder moet een arts de ziekte van de bestuurder vaststellen nadat de bestuurder het verzoek tot ziekteverlof bij het college ingediend heeft. In onze ervaring heeft het vaststellen van ziekte in een aantal gemeenten tot uitwassen en onwenselijke situaties geleid, zoals het door de bedrijfsarts van de gemeente vaststellen van de ziekte en het veroorzaken van een onveilige situatie voor de betreffende bestuurder. We stellen u dan ook de vraag of de wijze waarop nu besloten wordt over het ziekteverlof en de wijze waarop vastgesteld wordt of een bestuurder ziek is, leidt tot een wenselijke uitvoering. Dezelfde vraag stellen we over het besluit dat door het college genomen moet worden over het ziekteverlof, want is er de mogelijkheid om te zeggen 'u bent niet ziek'? De Wethoudersvereniging stelt zich op het standpunt dat 'ziek is ziek' en dat een ziekmelding voldoende zou

Wethoudersvereniging

moeten zijn en de mogelijkheid er niet zou moeten zijn om (wellicht zelfs om politieke redenen) een verlofaanvraag af te keuren.

De regeling richt zich hoofdzakelijk op de bestuurder die vervangen wordt, ook voor de vervanger zijn er een aantal punten waar wij aandacht voor willen vragen. Zo bouwt de vervanger op dit moment geen pensioen op en is er voor diens nabestaanden wanneer de bestuurder zou komen te overlijden geen voorziening. Daarnaast bouwen zij geen APPA rechten op.

Met vriendelijke groet,

Marcelle Hendrickx
Voorzitter Wethoudersvereniging